

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:		Spisujú a vydávajú:	Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
Na celý rok	2 zl. — kr.	MIKULÁŠ LEPSÉNYI	I. ker. Döbrentey-úlica 18.
Na pol roka	1 > — >	a GERHARD NÉMETH.	sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Na štvrt roka	— > 60 >	Hlavný spolupracovník:	Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.
Jednotlivé číslo 4 kr.		FRANTIŠK RIŠZKÁNY.	

Noví velikáši.

Nešeredná radosť panuje v liberálnom tábore. Páni mameľuci pomínúť sa idú od radosti nad tým, že Jeho Veličenstvo, kráľ uhorský, zas len zo svobodomyseľnej liberálnej stránky vyvolil a potvrdil novú vládu.

Jako mladí vrabci vrešia a čvirikajú, keď im starý vrabec krmu donáša do hniezda, tak teraz vrešia všetky vládne žurnále a slávu kričia novému ministeriumu, lebo sa ukrutne tešia tomu, že nový predseda ministerstva, barón Bánffy, ako starý vrabec, otcovskú starosť bude mať v všetkých vrabcoch a vrabčekov liberálneho hniezda a ani jednomu vrabčekovi nedá hladovať.

My by sme sa tiež tešili s páni mameľukmi a chutno by sme sa zasmiali nad tou *fašiangovou komédiou*, ktorú liberálna stránka vystrája, keby nám táto komédia nesiahala tak hlboko do vašku. V skutku, fašiangovú komédiu vystrájjajú páni mameľuci a za bláznov chcú držať občanov Uhorska, lebo ináč by neboli odporúčali za ministrov takých *slabých pánov*, akí u nás na ministerských stolcoch ešte nikdy nesedeli. Áno, ako skoro všetky noviny píšu, takého ministeriuma, ako je ministerium pod náčelníctvom pána ba-

róna Bánffyho, ešte nemalo Uhorsko. Všade smejú sa chutno z nových pánov ministrov a volajú ich *fašiangovým ministerstvom*, lebo vraj dlho na červených ministerských stolcoch sedieť nebudú, iba cez fašiangy.

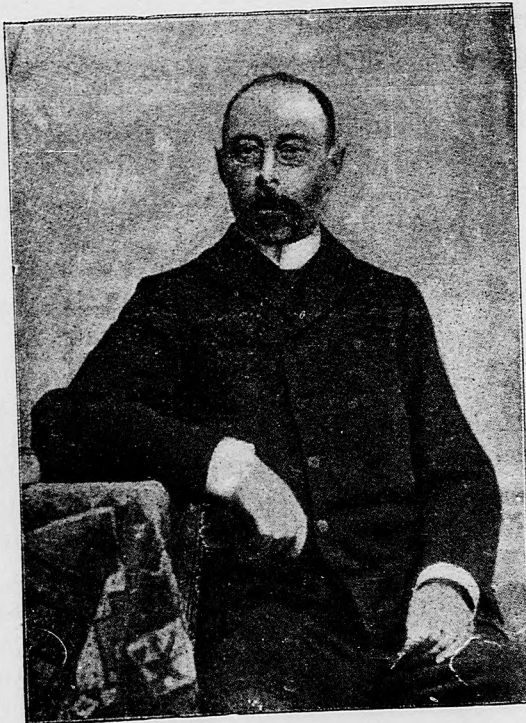
Nuž ale prečo že nezostal na čele vlády radšej pán Wekerle, keď *silnejší* a *zkúsenejší* bol ako pán Bánffy? Prečo dopustil, aby jeho

drahé dedičstvo s civilným sobášom a s novými, drahými matrikami na takých *slabých pánov* prešlo?

Ach, pán Wekerle rád by bol zostal v červenom ministerskom stolci sedieť, keby len bol môhol. Ale keď kráľ videl, že pán Wekerle miesto pokoja len nesváry zavádza po celej krajine a že civilné manželstvo a drahé, nové matriky ľud chudobný nanajvýš pobúrili, vtedy slušným spôsobom na vedomie dal kráľ pánu Wekerlemu, aby si batôžek svoj sviazal a ministerský stolec aby druhému prepustil.

S ťažkým srdcom lúčil sa Wekerle a bolestne opúšťal mäkký stolec ministerský, ale v žiali svojom predsa

nechcel uznať chybu svoju; nechcel uznať, že preto opúšťa stolec svoj, pretože novými zákonmi cirkevno-politickými, miesto sľubovaného pokoja len náramné rozhorčenie zapríčinil,

Minister finansov: Ladislav Lukács.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zasad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

lež vyhovával sa tým, že vraj preto musí opustiť ministerskú službu, lebo vraj kráľ nemá dôvery k pánu Wekerlemu.

Keď sa pýtali na sneme pána Wekerleho že prečo nemá koruna viac dôvery k nemu, ani vtedy nechcel sa priznať a uznať chybu svoju, nechcel uznať veľké pomýlenie svoje, následkom ktorého Uhorsko do veľkého nešťastia zaviezol.

Keď Wekerle ministerský stolec svoj opustil, páni mameluci len na tom nástojili, aby nová vláda zas len z lóna liberálnej stránky bola vyvolená, lebo obávali sa, že keby neкто *cudzí* prišol na ministerský stolec, všetký *masťné hrnce* ľahko by poprekacoval.

Kráľ na miesto Wekerleho poslal grófa Héderváryho, aby usiloval sa nové ministerium utvoriť na základe miernejšom, a jestli treba, aby *fúsiu* (spojenie) previedol medzi vládnu a protivnou (Apponyiho) stránkou, aby takto *spojenými silami* vybrdnúť môhlo Uhorsko z toho veľkého blata, do ktorého pán Wekerle ľahkomyselne zakároval.

Avšak gróf Héderváry, bán horvátsky, darmo klepal na dvere liberálnej stránky. Bárš bol od kráľa vyslaný, aby vládu miernejšeho smeru utvoril, páni mameluci predsa ho neprijali za svojho pána, lebo páni mameluci obávali sa, že Héderváry, *dľa vôle kráľa*, spoji sa so strankou Apponyiho a Szapáryho, a že potom masťné hrnce pánov mamelukov našich i druhým stránkam budú prístupné. Tej myšlenky, že by mäsité hrnce svoje i iným papkáčom mali prepustiť, tak sa naľakali páni mameluci, ako čert svätenej vody a preto o Hédervárym, práve ako v juniusi, ani očuf nechceli. Takýmto spôsobom skvelo dokázali páni liberáli, že milšie sú im mäsité hrnce, než vôla samého kráľa. Im len taký predseda ministerstva bol po chuti, ktorý len mamelukom rozdáva masťné kúsky, a ktorý tak bude tancovať, ako mu Tisza a Wekerle budú verklikovať.

Dlho, dlho hľadali teda v liberálnej svojej stránke takého, pre mamelukov súceho pána, až ho konečne našli v osobe pána Bánffyho.

Tomuto pánovi, keď bol ešte fõišpánom v Sedmohradsku, zaiste nikdy sa ani len nesnívalo, že ho prvá hodnosť vo vlasti našej očakáva. Nič významného nevyviedol, len Sasov prenasledoval a utláčal na toľko, že ho saské matky v Sedmohradsku až po teraz spomínajú plačúcim svojim deťom, aby ich utíšily: Neplač, tak hovoria, lebo *prijde Bánffy pre teba*. Na toľko je obľúbený pán nový predseda ministerstva v Sedmohradsku, že Sasi ustavične odkazujú ablegátom svojim, aby z vládnej stránky vystúpili a Bánffyho nepodporovali.

Tohoto vystúpenia 13 ablegátov saských veľmi sa boji nový hlavný náš minister. Proší, sľubuje saským ablegátom, lebo vie, že keď 13 tých saských ablegátov vystúpi z vládnej stránky, ministerium Bánffyho ztratí väčšinu hlasov na sneme. Ešte len začal teda úrad svoj ministerský pán Bánffy, a už musí starostlivo väčšinu hlasov hľadať; není divu teda, že novej vláde Bánffyho, nikto nesľubuje dlhý život, není divu, že mnohí významní ablegáti *košík dali* pánu Bánffymu, keď im ministerské stolce ponúkal.

V úzkosti svojej pán Bánffy, hlavný minister, takých ministrov *nalapal*, ktorým by nikto nebol prorokoval, že kedysi na sametových, červených stolcoch ministerských budú sedieť. Sú to samí „*velikáši*.“

Za ministra vñutorných záležitostí podarilo sa Bánffymu chytiť Desidera Perczel-a. Tomuto pánovi tiež sa nikdy nesnilo, že bude dakedy ministrom. Len to vieme o ňom, že bol slúžnym, verným sluhom Wekerleho, arendátorom biskupských pánstvi a „*dobrý katolík*.“

Áno, pán Perczel je ten „*dobrý katolík*“, ktorý r. 1892. v boňhádskom okrese *pisemne* sľúbil voličom svojim, že v náboženských otázkach vždy s ostrihomským arcibiskupom bude držať a potom vysmial sa voličom svojim a veselo hlasoval na civilné manželstvo; pán Perczel, nový minister vñutra, je ten „*dobrý katolík*“, ktorý narádzal, aby voľba ablegáta bola za neplatnú vyhlásena, jestli sa pri nej nečo o náboženstve spomenie; na takýto spôsob prekaziť sa má ľudová stránka, aby sa totižto voličia žiadneho ablegáta nemôhli pýtať, či náboženstvo voličov svojich na sneme zastávať bude. A takýto pán, ktorý, už vopred prekaziť chcel bránenie nášho náboženstva, vymenovaný je za ministra vñutra, ten má viesť voľby, ten má zaviesť civilné manželstvo a nové matriky, ten má uspokojiť vraj katolíkov, lebo je vraj „*dobrý katolík*.“

Ďakujeme kalvínovi Bánffymu za takýchto „*dobrych katolíkov*.“

Druhý *velikáš*, ktorého si pán Bánffy, čo ministra náboženstva vzal ku sebe, je Julius Wlassics. Tento pán na nový rok skôr myslel na smrť svoju, ako na to, že bude ministrom a k tomu ešte ministrom *náboženstva*.

Veď tento nový pán minister práve *bez-náboženstvo* odporúčal na sneme v mene vlády. Áno, 1894. 25. juniusa, tento nový minister beznabožstvo bránil v mene vlády na sneme, a teraz má byť ministrom vraj náboženstva. Tento pán minister má rozhodovať nad tým, kto je súci za katolíckého biskupa, tento minister má kráľovi odporúčať vymenovanie kanoníkov a katolíckych hodnostárov!

Dľa týchto dvoch *velikášov* nových, môžeme súdiť i ostatných nových ministrov. Erdélyi, minister pravosudia. Daniel, minister kupectva, Lukács minister financií (peňažných záležitostí) tiež sú noví *velikáši*, ktorým by na nový rok ani jejích najlepší priateľ nebol povedal, že o nedlho budú z nich ministri. Nič znamenitého nevykonali posavád, sedeli ako nemí na sneme, len pánu Wekerlemu boli verní sluhovia a dobrí korteši.

Neni divu teda, že sa z nového ministeriuma celý svet chutno smeje. Takýchto vraj *slabých* pánov ešte nesedelo na ministerských stolcoch. Môžno, že veľké schopnosti majú naši noví ministri, len že nie k tým úradom, ktoré teraz prevzali.

Tak, ku príkladu, o pánu Bánffym hlavnom ministrovi, hovoria, — že ako fíšpán veľmi smelo, vážno, ano po tyranský že pokračoval, že vie znamenito polovať a na koni jazdiť, azda i tarokk (karty) vyborne hrať, len že tieto vyborné vlastnosti nepostačujú ku tomu, aby neкто predsedom ministerstva môhol byť.

Ba čo viac, noviny „Hazánk“ 18. januára také špatné veci spomínajú z časov fíšpánských pána Bánffyho, že to každého citlivého človeka až do krvi urážať musí.

Vzdor týmto nemilým okolnostiam, vládne dobre platené noviny do sveta trúbia o veľkom víťazstve a výsledku stránky liberálnej. Je pravda, veľký výsledok môže vykázať stránka pánov mameľukov výsledok tých *mastných pensii* ktoré krajinská pokladnica platíť bude tým velikášom, ktorí ešte len buchnú.

Aby sme poznali, ako oblažil a šťastlivým učinil Wekerle Uhorsko, pozrimeže sa na tie mastné pensie, ktoré z našich poplatkov mozolných vyplácať sa budú pánom bývalým ministrom. Bývalí ministri Wekerle, Szilágyi, Hieronymi a Eötvös, ktorý len *pol roka* bol ministrom, po 8000 zl. budú mať pensie; J. Andrassy 4000 zl., A. Lukács 5000 zl., A. Pulszky štátný tajomník 4000 zl.; teda buchnutá sláva pána Wekerlu ročíte 45,000 zl. bude stáť krajinu; a keby ministerium Bánffyho *zajtra* buchlo, Bánffy, L. Lukács, Erdélyi, Wlassics dostali by tiež po 8000 zl. pensie, tak že by toto fašiangové ministerium už *kroz* 32,000 zl. ročíte bralo z poplatkov chudobného ľudu. Nižším úradníkom, učiteľom utrhnú na krajciaroch, a pánu Tiszovi, ktorý v Geszte (biharskej stol.) ohromné pántva má, platí sa ročíte 8000 zl. pensie. Toto je tá *uprimná, horúca láska* ku vlasti! Takýmto spôsobom oblažujú nás páni liberáli; toto sú tie mastné hrnce našich „*velikášov*.“

Dokiaľ rozdrápaná a krvavá zástava divokej slobodomyslnosti vytýčená bude na stolcoch

ministerských, nemôžeme úfať lepšej budúcnosti. Pán Bánffy tú istú krvavú zástavu drží vo slobodomyselnej pästi svojej, ktorú zástavu i Wekerle krútil nad hlavami našimi. Nič sa nepremenilo teda u nás; to isté zvieratko stojí pri slobodomyselných, mastných, nafutrovaných jaslách, len retiazka na tom zvieratku je nová.

Otvorte oči vaše, milí rodáci! Odovráťte sa s opovržením od tej vytrubovanej slobodomyselnosti, ktorá na duševnú suchú nemoc trpí a do suchej nemoci priviesť musí i drahú vlasť našu. — Nasledujte smelo vznešený príklad okresu levočského.

Opovrhnite rozdrápanú, krvavú zástavu slobodomyselných „*velikášov*“ a vernosť nezlomnú prisahajte novej, *čistej zástave ľudovej stránky!* Ludomil.

POLITICKE CHYRY.

Nový kandidát ľudovej stránky. Minister Vlassics už má protikandidáta ľudovej stránky, a síce stolno-belohradského lekára Dr. Františa Majora. Keď by voličia v Csáktorné bližšie znali Dra Majora, isto je, že Vlassics by ani stránky nemal, pretože milá osobnosť, láskyplný prívetivý spôsob, dobré srdco naproti chudobným a vrúcna nábožnosť Dra Majora v skutku vyzískaly by boli mu všôbecnú úctu u Csáktorňanov ako i v Stolnom-Belohrade. My čo najvrúcnejšie odporúčame voličom v Csáktorne Dra Majora, v ktorom i strana, i ľud, i volebný okres veľmi mnoho by získal. — A či inde nič sa nerobí? Hej veď sme my len lenivá hmota! Dunaszerdahely, Bonyhád a iné okresy len sa klaňajte pánom ministrom.

Poslední minister. Spomenuli sme, že ministerstvo okolo osoby Jeho Veličenstva dočasne barón *Gejza Fejérváry* honvédsky to minister bude zastávať. Výlet Fejérváryho na dôverný ministerský stolec už sa pretrhol, na koľko podarilo sa vynajst na to súceho človeka v osobe baróna Samuela Jóšika. S ministrom Jóšikom tedy vláda je úplná.

Porada ľudovej stránky. Konečne sme sa dožili, že po toľkých prosbách, žiadostách, toľkom osmelovaní, nahovaraní, v záležitosti ľudovej stránky krajinská porada je svolaná. Na budúci pondelok t. j. na 28. januára je povolaná porada do Budapešte do palácu Mikuláša Morica Eszterházyho. Účasť na nej vezme asi tri sto ľudí z každého kraja vlasti. To je veľké víťazstvo pre tieto naše noviny, jestli že ustrojenie ľudovej stránky sa šťastlivo rozluští, pretože skrze to s tou najväčšou starosťou opatrovaná ích myšlienka sa vteli. Áno, deň ustrojenia bude skvelým sviatkom pre »Kresfana«, keď pred jeho namáhaním s úctou kloní sa gróf a roľník, kňaz, a i svetský. Dajže, Duchu svätý, tej porade, dar múdrosti, aby i ten najťažší uzol môhol šťastlivo rozluštiť.

Nová vláda.

V minulú sobotu, to jest 19-ho januára nová uhorská vláda predstavila sa obidvom snemovňám. Obraz tohoto počiatku je dvojnásobný: veselý a smutný; veselý je pre nás totižto *ľudovú stránku*, a i pre všetky iné stránky vláde protivné. Smutný je ale pre slobodomyselnú vládnú stránku, zvláštne ale pre Tiszovský zlomok, ktoréhožto zlomku plodom je *táto nová vláda*; lebo keď by Koloman Tisza a jeho prirvženci v slobodomyselnej strane zas neboli robili násilnosť, takúto poľtovania hodnú vládu, neboli by sme dostali; Tiszovci totiž ani očuf nechcejú o tom, aby Albert Apponyi prišol na ministerský stolec, obávajúc sa, že by i vo viadárnej sústave stala sa premena, a oni potom jedon za druhým boli vytisnutí z najvyšších úradov; preto sa nestala fúzia. Kalvíni nijako sa nemôžu spriatelíť s tou myšlienkou, že jednúc predsa len z vladárenia musia aspoň nejakú malú čiastočku popustiť katolíkom, tedy Tisza si takto myslel, keď Wekerle a jeho celá vláda, ktorá bola účinkom a dielom Tiszovým, musela chcejúc nechcejúc odstúpiť, predsa katolíci nesmia z tejto rozehody mať žiadnej výhody; keď ste bojovali proti Wekerlemu, ktorý je katolík, ale pri tom slobodný murár, a neboli ste spokojní s jeho vladárením, včul budete mať, nie katolíka, ale kalvína za ministerského predsedu.

Na dnešňajší deň chystala sa i vláda i snemovňa, ale i obecenstvo. Vláda totiž páni ministri, aby sa vážne a hodne predstavili celej krajine pred tvárou snemovne, jako sa to i svedčí na ích vysoký úrad a hodnosť, aby hneď z počiatku auktoritu si nadobudli, čo sa ím ale nepodarilo, ba práve oprotivno sa stalo, na toľko, že prvý zástoj, ktorý dnes hrala vláda, skôr bol veselý aby sme nepovedali smiešny, nežli vážny, a preto pre vládu a celú slobodomyselnú stranu bol smutný. Opozícia nijako nechcela pochopiť, že je včul vážne okamženie; porád bola veselá, porád posmechy vystrájala. Snemovňa zavčasu sa naplnila ablegátmi všetkých stránek, i pavlač (galeria) bola úplne obsadená; lebo panie a príbuzní i známi odstúpivších a nastupujúcich ministrov v značnom počte sa dostavili. O 10 hodine narukovala nová vláda, na čele jej vstúpil do snemovne ministerský predseda ktorý jako známo, má fúzy jako kocúr; dnes jeho fúzy ešte viac rozcuhané boly na znak toho, že je rozčúlený, rozdráždený vážnosťou slávneho okamženia, za ním nasledovali ostatní ministri, všetci v čiernom sviatočnom ruchu; starí ministri, ktorí i vo včulajšej vláde pozostali, lahostajne, novo-

vymenovaní ale kráčali, jakoby po trňoch. Veď, jakože by i nie? Sotva že vstúpili do snemovne, už opozícia započala sa zlostne chechotať, čo vládna strana usilovala sa napraviť výkrikom „nech žije;“ ale i na tom radostnom výkriku vládnej slobodomyselnej stránky ľahko bolo poznať, že jej to neide zo srdca, ale len tak z bachora; čo potom opozíciu ešte väčšmi dráždilo. Mnohí zo všetkých strán poobzerali si dôkladne tých nových pánov ministrov a porovnávali ích s ministri predošlej vlády; títo noví ani duševne, ani telesne, ani vnútorne, ani zovnútrone nie len že neprevyšujú predošlých, ba ani sa porovnať s nimi nemôžu. Ministri predošlej vlády z väčšej stránky už i telesne boli jako obri; včulajší ale z väčšej stránky samé to vychudnuté postavy, tu i tam na nektorom zle zostryhnutý kabát, čo tým viacej oprotivné stránky ku bezočivej smelosti povzbudzovalo. Noví ministri posedali si na aksamietové stolce, ale nevelmi pohodlne sa museli na nich cítiť, lebo ustavične sem a tam sa hýbali; bolo ím na tých stolcoch primätko od aksamietu, ale i pritvrdo od opozície. Zostúpivší ministri tiež sa dostavili a každý si podľa ľúbosti vyhľadal svoje miesto; lež nesúc navyknutí na takú tvrdú stolicu trochu ích omínalo; Szilágyi sotva vládval sa vpratať so svojím veľkým bruchom do stolice. Noví ministri rôzne sa chovali; niektorí chcejúc si dať auktoritu, sedel na stolici, jako by mal triesku v bruchu, druhý zas nijako nemôhol si najst takú polohu, v ktorej by ticho sedel.

Ministerský predseda, keď sa trochu snemovna utíšila, poslal kráľovský prípis predsedovi snemovne, aby ho dal prečítať a takto úradne oznámil snemovne novú vládu od kráľa vymenovanú. Z úcty naproti kráľovskému slovu snemovňa sa ticho za jedon čas držala; keď ale ministerský predseda potom započal svoj program vyvíňovať, reč svoju väčšmi z písma čítajúc, zas ľavej stránke vrátila sa dobrá vôľa, tak že jeho reč len tu a tam bolo očuf. Sam program od ministerského predsedu vyvinovaný zvláštny dojem neučinil, ponevác nebol uprimný, lež predtvárľivý. Čo s jednou rukou dával, to druhou zas odňal. Započal, že jako sa dôvera koruny má pestovať, ale hneď túto dôveru kráľovskú zaujal len pre vládu a pre slobodomyselnú stránku, vytvoril z dôvery kráľovskej oprotivnú stránku, a vynechal národ; jako by kráľ a oprotivná stránka vzájomnej dôvery ani mať nemôhli jedon naproti druhému, a jako by kráľ a národ tejto vzájomnej dôvery nepotrebovali.

Potom rečnil, ba radnej čítal ministerský predseda v svojom programe i o cirkevnej po-

litike. Verejne vyjadril, že v tomto ohľade žiadnej zmeny sa nestane, lebo že on jedine program zostúpivšej vlády zamýšľa pokračovať, prisľubiac, že už potvrdené zákony verne až do poslednej písmeny do mesiaca decembra v život uvedie. Tento punkt ovšem najviac nás zaujíma; jestli že však včulajšia vláda i na ďalej takú smiešnu rollu bude hrať jakožto dnes v snemovni, tak nevelmi sa musíme toho obávať, že by z toho nečo bolo. Pravdaže nás a privržencom našich vláda tu najde jakožto najzatvrdlivejších odporníkov, všemožnými zákonom dovolenými prostriedkami budeme proti tejto vláde bojovať, pokým nebuchne, pokým sa nie len vláda ale celá vládna politika v našej krajine nepremení tak, jako ona záujmom našej vlasti, väčšine obyvateľov krajiny, žiadostiam kráľovskej rodiny, a svätým právam našej cirkve zodpovedá. Jakožto predošlú vládu zhodila cirkevná politika, tak i táto duchom o mnoho slabšia vláda jej neodolie; čo i opozícia dost zrejším spôsobom jej na vedomie dala; smutný obraz bol to, v jakom sa nová vláda predstavila pre samú vládu, ponevác nová vláda práve tak nebude požívať dôvery u koruny, jako i predošlá vláda; a síce preto lebo dôvery nielo medzi liberálnou stránkou a medzi korunou; včulajšia ale vláda pochádza z liberálnej stránky; veď práve preto ani nemôže mať dôvery u kráľa, lebo liberálna stránka na kráľa i včul túto vládu len nanútila; kráľ mal dôveru tú grófovi Khuen-Hédervárymu, ku ktorému zas liberálna stránka nemala žiadnej dôvery; z tohoto vidno, jaké pomery budú medzi kráľom a jeho vládou z jednej stránky a jaké zas sú pomery medzi kráľom, liberálnou stránkou a vládou. Liberálna stránka sa i včul pretvaruje, že je spokojná so včulajšou vládou, tomu ale neni tak, keď by od nej samej bolo záviselo, zaiste nikdy by ti mužovia neboli prišli na kormidlo, ktorí sú včul ministrami. Sú všetci do jedneho počestní ľudia; to svedectvo im i stránky vydavajú, len že stránky tak sa držia oproti nim, jako by chceli povedať: vy ste statoční ľudia všetci, ale ste nie súci to miesto zaplniť, ktoré zaujimate.

I ten, ktorý je hýbadlom včulajších politických pomerov v Uhorsku, a príčinou, že kríza takto nedostatočne je rozlúštená, mal tiež dnes v snemovni svoju rollu, totiž Koloman Tisza; on sa len potichu vkradol do snemovne, podobajúc sa nejakej starej bosorke, ktorá čarovný liek varí na ohnisku v kotle a cez velikánske okuliare dobre dáva pozor, kedy už kotol bosoracky zafróce a liek už dosiahne čarovnej moci. Ovšem jaknáhle ho oprotivná stránka vchádzať zbadala, započala mu privo-

lávať s posmechom „Hoch“ „hoch“; na čo Tiszovský zlomok liberálnej stránky usiloval sa mu zas éljenovať z plného hrdla. Kalvíni Tiszovi môžu ďakovať, že zas len oni zostali páni politickej polohy v Uhorsku, a že nepriatelia Cirkve katolíckej i na ďalej osudy našej vlasti spravujú.

Pre stránky vláde protivné dnešní deň ale bol veselý, lebo keď opozícia ani nevyhrala nejaké víťazstvo, preda sa jej členovia sa ukazujú byť na toľko spokojnými s týmto rozlúštením rozehody, lebo si myslia, že s takou slabou vládou budú môcť ľahko zachádzať, a preto opozícia bola v takej dobrej vôli, preto len s usmeškom privítala vládu; ablegáti ľavej stránky len tak cez plecá pozerali na ministerského predsedu, ačkoľvek je všade známy, ako násilný človek, ktorý ani zákony, ani obyčaje, ani spravodnosť nebere do povahy ale len jedínú svoju zatvrdivú vôľu; lež opozícia vyjadrila svojim sa držaním tú hrozbu „veď len započni, však my ťa rozobereme.“

My katolíci však ani najmenej sme nie spokojní, ale ani byť nemôžeme so včulajšou vládou, tým menej s jej programom; ani to nás nemôže potešiť, že všetky stránky oproti vláde takto málo úcty a vážnosti preukazovali; lebo ani jedna z včulajších stránok s jej programom by nás uspokojiť nemôhla; my sa na to musíme usilovať, aby sme si utvorili novú stránku, ktorejžto program, bude i našim programom, ktorá tak bude zmýšľať, ako i my, ktorá bude telom z nášho tela, a krvou z našej krve, a táto stránka nemôže byť iná ako *ľudová stránka*.

Keď ale *ľudová stránka* príde na povrch nebude hrať tak smutný zástoj, ako včulajšia vláda, ani páni ablegáti, nebudú tak veselí, ako včul.

**Nech žije, nech žije, večne nech žije
ľudová stránka!!**

Krivánsky.

Prísaha korunného strážcu.

V Budapešti 21-ho jan. 1895.

Velmoži a ablegáti spolu sa shromaždili, všetci v skvostnom ruchu. O pol dvanástej hodiny skvostná spoločnosť posedala si na vozy, aby išla do budínskeho zámku.

V predných izbách prijali ich dvorní sluhovia v žltých frakoch a cez tri veľké siene museli ísť, až dosiahli svoj cieľ. Obrad sa vydržoval v menšej sieni, lebo trónovú sieň včul opravujú. Jedinou ozdobou tejto nahej siene bol trón s podnebí, vedľa neho jednoduchá stolička pre kalpag Jeho Veličenstva.

Sieňa bola úzka a malá, ti páni v krásnych šatách skoro sa do nej ani nevmetili. Veľmoži od trónu na pravo, vyslanci na ľavo, z obidvoch strán trónu telesní strážnici sa postavili. Štyria na pravo, štyria na ľavo v slávných uniformách, v rukách držia meč.

O pol jednej zaznel buchot jednej palice na podlahe... V následovnom okamžení zabliskly sa v rukách telesných strážcov vyťahnuté meče. Gróf Géza Szapáry hlavný to dvorný majster zdľhavým slávnostným hlasom oznámil:

— Prichádza kráľ.

* Dvere sa otvorily. Kráľ prišiel so svojou sprevádzkou. Po komorníkoch najsamprv prišiel nový strážca koruny, barón Adalbert Radvánszky, potom jeden popri druhom gróf Khuen-Héderváry a Jozef Szlávy korunný strážca, za nimi kardinál knieža-primáš Vaszáry, potom hlavný dvorný majster gróf Géza Szapáry a gróf Julo Széchenyi s vŕtahnutým štátnym mečom.

Keď sa umiestnili, predkročil barón Dezider Bánffy a takto prehovoril ku kráľovi:

Najjasnejší cisáru a kráľu, najmilostivejší náš pane! Veľmoži a vyslanci uhorskí a spojených krajín v spoločnom zasadnutí na základe najmilostivejšieho označenia Vašeho Veličenstva prevedli voľbu a ponevác Vaše Veličenstvo túto voľbu milostive potvrdiť ráčilo, s uctivou prosbou sme sa tu dostavili, aby ste zákonnú prisahu novovyvoleného korunného strážcu baróna Adalberta Radvánszkeho prijať ráčil.

Kráľ dal kyvnutím hlavy dovolenie. Na to predstúpil barón Sámuel Jósika a započal čítať osnovu prisahy, ktorú po ňom barón Adalbert Radvánszky hovoril, ako nasleduje:

»Já barón Adalbert Radvánszky, strážca svätej koruny uhorskej na predbežné Jeho svätej Jasnosti skrze krajinu riadne súc vyvolený a Jeho svätým Veličenstvom najmilostivejším našim pánom najmilostivejšie súc potvrdený, prisahám na Boha živého, že ja svätú korunu uhorskú, iné kráľovské a krajinské odznaky, ktoré spolu s ňou sa pod zámkou zachovávajú, podľa mojej možnosti, zvláštne keď bude na mne rad, pilne a verne ochránim a starosť o ne budem mať a vojakov na ochranu tej koruny vyriadených v dobrej kázni budem držať, samú ale svätú korunu a kráľovské a krajinské popranej zachovávané odznaky žiadnym podvodom alebo klamom, žiadnym spôsobom od krajiny a od zákonne pokorunovaného kráľa neodcudzím.

Nech mi tak Boh pomáha!«

O niekoľko minút bolo po slávnom obrade a Jeho Veličenstvo so svojou sprevádzkou v tom istom poriadku išol do vnútorných sien.

Ktoré sú povinnosti človeka, ako človeka a človeka, čo katolíka?

Predniesol Martin Pazúrik v ružomerskom kat. kruhu dňa 14-ho októbra 1894.

(Pokračovanie).

Nepriateli naši by chceli, aby sme — keď nás už ubili — ani len to slovo nevyriekli; „ach jak to bolí!“ Ešte i to zviera cíti bolesť, keď sa mu ubližuje; bráni si život a odporuje všetkému násilenstvu. Len katolíci majú mať tú tvrdú kožu, ktorá žiadnej bolesti nepocíti?!

Len katolíci nemajú volať o pomoc, keď horí? O áno, tie, ba už i plamene vyhadzuje v našej krajine Uhorskej požiar nevery, frajmauerstva, — bezbožnej, zlým duchom prekysnutej tlače, ktorý požiar chce na prach a popol obrátiť príbitky rodiny kresťanskej, vlúdiť sa do samej Svätiny Pánovej, do ktorej nemá prístupu, len pomezaný Pána. A strážcovia rodinu kresťanskej, Svätiny Pánovej pri tomto krutom ohni nemali by volať o pomoc?

Pri ohni blahodarne účinkujú takzvané dobrovoľne pozakladané spolky hasičské. Týmto sa neraz pripísať môže, že oheň nebere väčšie rozmery. Hasičské spolky líšia od druhých spolkov svojou uniformitou.

Takieto hasičské spolky máme už i my katolíci v krajine našej pozakladané, zavedené oproti ohňu nevery a neznabožstva. A to sú: katolícke krúžky — medzi ktoré patrí i náš katolícky krúžok Ružomerský. Kommandantom nášho spolku je: Jeho Osviecenosť cisársko-kráľovský komorník: Štefan Rakovszký; — ochrancom spolku je: Jeho Osviecenosť p. biskup spišský. My prítomní sme všetci, údovia spolku. Uniformitou spolku je: vzájomná láska údov, jednaké jejich smýšľanie a neohrozená myseľ: brániť si vieru svoju. Hydrofórom spolku je: vrúcna ku Pánu Bohu modlitba, zvláštne modlitba sv. Ruženca. Týmto hydrofórom požiar nevery býva častokrát lokalizovaný, ba aj zahasený.

Týmto hydrofórom sv. Ruženca sv. František viac ako 70,000 poblúdených do lóna Cirkve svätej doprovadil. Áno kruhy katolícke sú spôsobilé prekažiť to, aby požiar nevery už vypuknutý nenarobil značnej v Cirkvi škody.

A práve preto nemá štát nič proti tomu, že sa takieto spolky zakladajú, lebo duch náboženský, ktorý sa tu pestuje, je podporovateľom i blahobytu štátneho. Vezmite — vytrhnite len vieru zo srdca ľudských — vytrhli ste všetku úctu i oproti štátu — podkopali ste fundament samého trónu kráľovského.

My máme povinnosti i oproti bližným svojim. Hlavnou povinnosťou našou oproti bližnému je: aby sme ho zo srdca milovali, jemu všetko dobré priali, jemu nezávideli, ho bez príčiny neupodozrievali — aby sme jeden druhému ústupni boli, jeden druhého mienku radi vypočuli a tých, ktorí s nami jednako nesmyšľajú, neopovrhovali. Slovom: aby sme v spoločnosti ľudskej pokoj s bližným zachovali.

„Pokoj mať s bližným,“ to je celá filozofia kresťana. Ale či sa ten pokoj ozaj vždy bez hriechu zachovať môže?

Ja to zapieram. — Sú okolnosti v živote, kde s „pokojom“ ďaleko nezájdeme. Nejednen rodič by zle vychoval dietky svoje, keby vždy

pokoj za káčku držal. Otec musí nekedy „pokoj“ v dome narušiť, keď vidí, že dieťky sú výstupné; ináčej deti budú otcovi rozkazovať a otec poslúchať.

Keby apoštoli len toho besla: „pokoj maj s každým“ sa boli držali, vieru Kristovu by nikdy neboli rozšírili, a my by sme ešte i teraz vo tme pohanstva pohrúžení boli. Keby kresťania v prvých troch stoliatiach len podľa toho „pokoj“ sa bcli riadili, ani len jedneho mučedníka by sme z nich nemali. A jestli-že i my drahí bratia — teraz v týchto smutných časoch napíšeme si na dvere srdca svojho; „Len pokoj maj s každým“ — my vtedy v boji podujatom nezvíťazíme. — Opravdivý pokoj sa veru nenadobudne zapieraním svojho presvedčenia, tým menej zapieraním svojej viery. Sv. Pavol hovorí síce, aby sme mali pokoj so všetkými ľuďmi, len že dokladá: „jestli je možno.“ Teraz ale je holá nemožnosť, pokoj zachovať s každým človekom. Viera naša je napadnutá; tí, ktorí by boli mali zastáť vieru našu, ju znevážili, s Luciferom kontrakt urobili! S tymito teraz pokoj mať — to by znamenalo Krista Pána druhý raz na kríž pribiť! Dobrý kresťan-katolík pokoja nemá, jestli sa mu vieru tupí. Táto pravda sa nám najlepšie zjavuje u ľudu nášho. Idte len bratia moji po okolí, po susedných dedinách; — hľadajte ten pokoj, ktorý nám teraz chcú na krk uvaliť, či ho ozaj nájdete? Veru nie! Na miesto pokoja tlie v srdciach ľudských jakási rozhorčenosť, vyblknújú častokrát názvy opovrzenia i z toho najjednoduchšieho srdca roľníkovho, ba už i to citedelné ženské pohlavie nemôže sa zdržať, aby svoju nevôľu eproti neznabohom na javo nedalo. Príklad máme na údatných ženách Haľamenských. Z tohoto nasleduje to, že pokoj neni možno vždy s bližným udržať, lebo láska k bližnému nesmie byť slepá, ona musí byť dobre usporiadaná.

Posiaľ som vám predniesol o povinnosťach človeka, ako človeka a človeka ako katolíka. Dovoľte mi teraz, aby som ešte nečo podotknul, čo je povinnosťou nášho katolíckeho kruhu Ružomerského.

Povinnosťou kruhu je: budiť v členoch lásku a svornosť, zveľadiť kresťanské mravy, vzdelávať sa skrze spoločné schôdzky a vydržiavanie prednášok s úplným vylúčením politiky. Toto sa ale nemá tak rozumieť, ako by sme my tuná v krúžku katolíckom nič nesmeli povedať o tom, čo sa teraz v krajine Mariánskej s vierou našou deje. Ako že spolok náš môže zveľadiť kresťanské mravy, keď nepoučí ľud o tom, že sa tupí jeho viera; keď ho nepoučí o tom, jako sa má na budúce chrániť svoditeľov a falošných prorokov, ktorí

prichádzajú ku nám síce v koži ovčej, vnútri ale sú hltaví vlci — ktorí nás chcejú pripravíť o poklad viery najdrahocenejši. Keby sme my chceli zveľadiť kresťanské mravy, ale len tak, aby sme ľudu nič nehovorili o tom, čo sa robí s vierou jeho, vtedy by sme boli podobní temu Lubtákovi, ktorý by chcel prejsť cez Váh bosou nohou bez pomoci lavice, mostu, člna alebo plte; ale tak, aby sa nenamáčal.

No, to je nemožno. Tedy ani náš spolok nemôže zveľadiť kresťanské mravy bez toho, aby nezabrdnul do cirkevnej politiky, do tej prudkej vody, ktorú nám naši páni ablegáti narazili. Nech neznabohovia šikovne odrazia vodu nevery, neznabožstva a frajmauerstva vtedy my suchou nohou cez vodu prejdeme; nebudeme sa miešať do politiky, budeme ľudí poučovať v tichosti.

V hmotnom ohľade krúžok náš za povinnosť si drží: zchudobnelých katolíkov napomáhať, záležitosti vdôv a sirôt sa zaujímať, a každému, ktorý sa ku spolku o poradu obráti, dobrou radou poslúžiť.

Aby spolok náš k temuto cieľu došiel, musí predovšetkým sám výbor láskou, a svornosťou druhým predchádzať, musí si za heslo vziať: „Všetko ku väčšej cti a chvále Božej!“ Tedy: nie česť a slávu ľudskú hľadať, lež česť Božiu a blahobyť ľudu napomáhať.

Čim čistejší — bratia moji — budeme mať úmysel, tým hojnejšie z neba na nás zostúpi požehnanie, tým viac sa spolok náš rozšíri, tým viac docielime.

Zvláštne ale držme si to za povinnosť: zaujať sa za náš ľud pospolitý. Ten ľud náš čaká, ba i zasluhuje, aby sme sa zaň zaujali. Veď ten ľud pospolitý je pre nás poklad neoceniteľný. Bez ľudu pospolitého nemôžeme sa ani len v živote pohnúť, bez neho nemôžeme žiť, bez neho nemôžeme pustíť sa do boja, a jestli sa pustíme — nezvíťazíme. Preto musíme sa usilovať, aby sme si ten ľud náš už vopred získali. Ľud náš slovenský má krásne vlastnosti.

Ma on i chyby, ktoré ale dajú sa vykoreníť. Hlavnou chybou nášho ľudu je, vrtkavosť, nestálosť v dobrom. V tomto ohľade máme ľud náš napraviť. Povedzme mu, že netreba veriť všelijakým lahtikárom — ktorí sa z náboženstva nášho vysmieľajú; ktorí ľud chudobný zdierajú a s nim horsie, ako s hovädom zachádzajú. Mnohí páni držia ľud náš za vrstvu človečenstva tú najopovrzenejšiu. Na takychto ľud náš nesmie sa opierať, takýmto nech nedôveruje, lebo sa v nich obyčajne zklame!

(Pokračovanie nasleduje.)

Naša viera.

*Veríme my v Tebä, milostivý Bože!
Že zvelebiš našu vieru potupení,
A v jarme krikľúnov slobodomyselných
Nezanecháš tíže lstive pokorenú.*

*Veríme my v Tebä, milostivý Bože!
Že nenecháš našu vieru poníženú,
Ale že ju necháš nad hlasy kivičie
Vrahov liberálnych navždy povišenú.*

*Veríme my v Tebä, milostivý Bože!
Že v peklo zaženieš tých čarodejníkov,
Čo ku pokušeniu duši to kresťanských
Hrajú teraz zástoj lstivých podvodníkov.*

*Veríme my v Tebä, milostivý Bože!
Že štítom kresťanskej pravdy a nevinny
Zatupíš pazúry vraha viery našej,
A že na vlastnú tvár padnú jeho sliny!*

*Veríme my v Tebä, milostivý Bože!
Že **tudovú stránku** sta vietor necháš duť,
By potlačiteľov svojich zmiella univoč,
A zástupcov viery rozžala k boju hrud.*

*Veríme my v Tebä, milostivý Bože!
Že viery kresťanskej udržiš žitia kvet,
A že čoby sa aj zem hneď stroskotala:
Že ona premôže ten liberálny svet!*

Valaštan.

Dobrodružstvo mäsopestnej (šašango-vej) noci.

Ešte v tých časoch, kde cechy jestvovaly, Ondrej Čiž prislúchal do poctivého cechu čižmárskeho. Čižmársky cech môhol byť a aj bol poctivý; lež z toho ešte nevysvitá že každý úd jeho musel byť a aj bol takým, jaký pojem, *poctivý* v sebe má. A Ondrej Čiž ani nebol takým.

Ináč by bol dosť poriadny človek býval, len jednu veľkú chybu mal že sa v kalendári nevyznal. V jeho kalendári bolo o mnoho viacej dní červeným poznačených, ako v druhých ktoré kalendárísti pre obecných smrtných vydali. K. p. preňho platilo: jarmok-sviatok, zakažka-prekážka, a iné. Boly tam aj modré dni. A pán majster držal za to, čo je iná farba ako čierna to sa musí držať. A sa aj držalo. Pri tom všetkom nemusí ho láskavý čitateľ za pobožnostkára držať, jakoby to on k vôli kostola robil.

No nie takéhoto podozrenia ani tieň na neho nepadne. On svoje modloslužby a dlho do noci sa tiahajúce vigilie vydržaval v kaplnke, o ktorej porekadlo praví: že kde Pán Boh kostol tam na blízku č... no nechcem to napísať, to si i tak každý domysli kaplnku vystaví: krčmu.

Nie div potom, že jeho modré pondelky a červené sviatky často nie len v jeho kalendári, lež i na tváre boly naznačené modro-červenou farbou. Tak svätival on. Keď sa pominulo jeho sviatkové naladenie t. j. dobre po slovensky: katzenjammer, pracoval.

A už keď pracoval vyhotovil také čižmy že ích človek ľutoval na nohu natiahnuť, a jestli ích človek neľutoval, oľutovala to jeho noha. Tu i tu a to dosť často sa i to prihodilo že na miesto čižmy proboval na kopytko natiahnuť chrbát alebo hlavu pani majstrovej, a ponevác ako známo je kosť sa nedá natiahnuť na tom mieste pani majstrovej častokrát povstala medzera jednosti. Poťahom poťahoval po svojich milých dieťkách alebo učnovi. Unavený toľkou prácou večer si odpočíval v krčme a pil, v noci prišol a robil krik. Majstrová mu dohovarala a plakala, deti a učň trnuli.

Tak sa míňal deň po dni rýzden, po týždni vždy jednotvárne minul rok. Domáci hladovali, majster hodoval.

Lež ništ netrvá na veky!

Bolo to vo šašangoch. Č... vé služby v krčme, kamarátov z mokrej štvrti trvaly až do hlbkej noci. Bola tuhá zima, studený vietor metal šňah, tak že nebolo možno ani oči otvoríť. Psa nebolo hodno vyhnať von. V takomto čase pobieral sa pán majster dobre podkutý domov.

Zimy necítil, z vnútra ho hrialo. Cesty nevidel, na čo, i tak sa podľa nej nerídil.

Jakési nesrozumiteľné slová bručiac trepal sa krížom krážom. Na raz sa potkne. Bác! už sa vaľá v šňahu ani v perinách.

Podvihne na oči natiahnutú baranicu aby sa rozhladol kde je. Vidí pred sebou kríž. Napadnú ho zvláštne nábožné city, jaké sa často u opilých javia, srdce sa mu obmäkčí, kľakne na kolená a začne hlasne rozmyšľať:

»Ó ty svätý kríž!«

Lež čo to, jaký ohlas? »Korheľ si ty Čiž!«

Neverí ušiam svojim. Hladí vukol, pretre si oči. Nevidí nikoho. Asnáď sa mýlil. Začne z novu. »Ó ty svätý kríž?«

»Naničhodny Čiž!« znie zas ten istý hlas.

Nemýlil sa. Zhrozí sa. Celý pomätený už ani nevediac čo robí, volá i tretí raz: »Ó ty svätý kríž!«

»Prekliaty si ty Čiž!«

Viac mu už nebolo treba. Nohy na plecía, a preč!

Lež ešte nebol koniec výjavu.

Tú, tú, tú! čo zas to? Dvanástú trúbil hlásny. Hodinu mátoch! Už ho mráz prechádza, vlasy sa mu ježia.

»Chváľ každý duch Hospodina i Ježiša Jeho Syna. Uderila dvanásta hodina!« Hodina duchov!

Niet pochyby že s duchom mal dočinenia.

To ho do konca pomiatlo. Letel, bežal domov. Čiapku ztratil, nedbal ba ani nevedel, čo by mu hneď hlava padla ani pre tú nebol by sa zohol.

Na dome otvoril, ba vyrazil dvere. Všetko sa zabudilo, vyvinul sa obyčajný nočný výjav. Žena plakala, deti sa triasli, učeň trnul. — Všeobecné počudovania! Pán majster ani neklial ani nezlorečil, ani defom ani manželke neublížil. Celý premenený, ku sebe

nepodobný, tak jak bol hodil sa do postele zakutral sa do periny. Studený pod rynúl sa mu z čela, sekal zubami

Ráno nevstával, ležal a blúznil.

Privolaný lekár hlavou krútil.

Čiž upadol do ťažkej nemoci, do hlavničky.

Dva mesiace visel medzi životom a smrťou.

Lekár vzdal sa nádeje.

Majstrová išla k pánu farárovi, prosila ho aby sa za jej muža modlil. Najbližšiu nedeľu modlili sa veriaci s kňazom za obrátenie jedného hriešnika. Modlitba nebola daromná. Božou pomocou silná príroda odolala nemoci. Nemoc upúšťala, chorý sa tišil, lekár zas dostal nádej. Čiž vyzdravel.

Majster po vyzdravení prvú kroky namieril do kostola, kde s celou rodinou vzdával vďaky Všemohúcemu za šťastlivé a podivné vyzdravenie.

Skrúšene vykonal svätú spoveď.

Po zpovedi oslovil pána farára: »Duchovný oče včul teprv citím nakoľko som mojím nemiernym životom obrazil Boha, a pohoršil mojich spolubližných a ublížil mojím. Od včulku má byť všetko ináč, dnes sa zrieknem pijatky. Ráče prijať môj slúb.«

Duchovný tešil sa nad obrátením majstra ktorý za dlhý čas bol na pohoršenie celej fary. Pri tom všetkom neuznával za dobré žiadosť hneď vyplniť. »Chválím vaše predsevzatie avšak abych vám pravdu povedal pochybujem nad opravdivosťou jeho. Šediny moje mali mnoho príležitosti viac podobných pádov. Dosvedčilo sa že predsevzatie nebolo stalým.

Podobného obavam sa aj u vás. Včul ste dojatý citmi vďakov nad záračným vašim uzdravením. Bojím sa že city tieto ľahko sa u vás pominú, a vy zabudnú na predsevzatie a slúb, z novu by ste upadli. Čo jestli by sa stalo dvojnásobne hrešíte. Hrešíte prestupením prikazu božieho a hrešíte rušením slúbu. Lepšie je slúb neučiniť, ako učineny nevykonať. Lež skusujte sa za pol roka, a jestli v predsevzatiu vašom stalý zostanete, po tom prindite, s radosťou vyhoviem vašej žiadosti, složte slúb. Dal by Boh abych sa u vás mylil. Majster vytrval vo svojom predsevzatiu. Po pol roku prišol zas do chrámu, složil slúb a úplne sa obrátil.

Uplnilo pár rokov od nemoci Čižovej.

V jeho dome svitol nový život. V dielni pri kláte sedel majster s dvoma pomocníkmi. Robota šla od ruky ako po stroji, a predsa nestačili. Pracovitosť a miernosť, statočnosť a nábožnosť prinieslo požehnanie božie.

Čiž sa stal prvým majstrom v meste. Večierky a nedele netrúvil viac v krčme pri flaške, lež v kruhu svojich čítaním poučných kníh a časopisov, alebo zaujímavými rozprávkami. *Na tvarách domácich žiarila sa blaženosť a spokojnosť.*

Nikdy sa pred tým tak sladko necítil v dušnom vzduchu krčmy jako včul v príjemnom kruhu rodinnom. O mäso-pustnom nočnom dobrodružstve ktoré zapríčinilo jeho nemoc a duševné vyzdravenie nikomu sa povčul nevyznal. Ale sám často naň myslal, vysvetlil si ho nevedel.

Jednúc v nedeľu od poledňa po službách božích majstrová s defmi odišla na návštevu, pomocníci na prechádzku majster zostal sám doma. Ktosi zaklope. Na dané volno vstúpi do izby starý známy, hlásnik.

»Pochválen buď Ježiš Kristus!«

»Na veky Amen!« No pekne od vás že nás raz predsa prijdete navštíviť. Už som vás od pamäti sveta nevidel. Posadte sa!«

»Ďakujem. Teší ma že vás samého nachadzám doma. Chcel bych sa svami samým porozprávať. Volačo ma od dávna tlačí, musím s tým von. Pamätáte sa na osudnú tú noc pred vašou nemocou?«

Majster údivene divá sa na strážnika. »Či sa pamätám? Nikdy nezabudnem na ňu. Lež čo vy viete o nej?«

»Odpustite! Já som si s vami spravil ten nezrelý žárt. Na štekánie vami pobúrených psov podľa mojej povinnosti šiel som opozreť, či sa volačo zlého nedeje.

Videl som vás. Poznal som váš stav, videl som vás pred križom klačať, očul som vás volať. Utiahol som sa. Chcel som si s vami urobiť žárt; netušiac, že vás tak naľakam, na vaše vzdychy já som vám odpovedal. Srdce mi pukalo keď som videl smutné následky žartu, keď som pomyslel na to že sa stanem vašim vrahom, a ženu i dietky vaše vženem do biedy a núdze. Keď som sa dozvedel o vašej chorobe od žialu a ľútosti aj ja som ochorel.

Po vašom uzdravení často som vás chcel odpýtať, ale mi to nijak nechcelo ísť. Obával som sa vášho hnevu.

Včul už keď Pán Boh všetko na dobre obrátil prosím Vás nehnevajte sa, odpustite mi.

»Nehnevám sa, pravil pohnutý majster, podavajúc hlásnikovi ruku. Veď týmto spôsobom z čiastky vám mám poďakovať nový život a moje polepšenie. Drží to bol liek, ale osožil.

Skaličan.

CHÝRNIK

— **Kráľ odcestoval** 21-ho januára z Budapešte do Viedne, a tak tedy mena, pre ktorú náš panovník niekoľko týždňov sa u nás zdržoval, je usporiadaná. Na budúcnú výhľady su síce neni povzbuditeľné, pokiaľ to potrvá predvideť sa nedá. Nové ministerstvo len na toľko sa odchyľuje od predošlého, že včulajší ministri vyšli na železničnú stanicu odobrať sa od kráľa, keď mal odcestovať, čo predošli nerobievali.

— **Kráľovná Alžbeta.** Naša kráľovná, ponevác v Algiri v Afrike je včul zlé počasie odcestovala z Algira do Montone do južného Francúzska a bude sa dlhšie časy zdržovať v Cap Martine. Podľa chýru i tam očakávajú Eugeniu bývalú to francúzsku cisarovnú, ďalej Viktoriu anglickú kráľovnú. Náš kráľ síce zamýšľal kráľovnú navštíviť v Algiri, lež kráľovná pre špatné počasie nechcela tam ďalej ostať.

— **Prevnučka kráľova zomrela.** Naša panovnícka rodina má zas smútok. Sotva sú dva týždne tomu, že baronka Seefriedova s jedným dievčatkom obdarila svojho muža, a už to maličke mrtvé leží v tropavskom kaštieli. To nemluvniatko náhle onemocnelo a lekári ani vlastne nevedeli, čo mu chýba. K nemocnému telegrafične povolali i viedenského učbára Wiederhofera, ktorý pozvaniu hneď i za dost učinil. Ťažko navštívená matka, Alžbeta bavorská kňažna ustavične bedlily pri posteli nemocného dieťaťa. Ale ani lekárska veda, ani obetovavá láska matkina nemôhly mu dať naspák život! Jedon telegram z Tropavy oznamuje, že malé dievčatko baróna Seefrieda zomrelo. Toto dieťa bolo jedinou prevnučkou nášho kráľa.

— **Requiem za Ludvika XVI.** Z Viedne oznamujú, že 22-ho januára akožto vo výročný deň, keď Ludvika XVI. francúzskeho kráľa odpravili, vo Viedni bývajúcí francúzi dali omšu slúžiť za toho nešťastného kráľa.

— **Pápež a prešporská kadetska škola.** Troch vodcov prešporskej kadetskej školy — jako sa odtiaľ píše — pápež značne vyznačil. Veliteľovi školy telekešskému Štefanovi Török majorovi kommandatorský kríž rádu svätého Rehora, Severovi Laubenfeldovi a grófovi Salis-Sevis kapitánom to rytířsky kríž Svätého Rehora poslal pápež Lev XIII. Jako to písmo nunciusovo pripomína, tí patriční za prísnu mravnú výchovu chovancov kadetskej školy dostali toto vyznačenie.

— **Štefan Černianszky** nitriansko-žabokrecký farár, čestný dekan, zomrel dňa 13. januára v 81. roku veku svojho v Nitrianskych-Žabokrekách.

— **Osúd kapitána Dreyfussa.** Na ostrove Re o niekoľko dní o jedného bude viacej vyhnančov. Kapitána Dreyfussa — ako sa z Parízu telegrafuje po železnici vezli vo vazňových šatoch do La Rochelle, aby potom ďalej cestoval na ostrov vyhnančov vlastizradného kapitána, ktorého, ako známo odsúdili až do smrti do vyhnanstva, z ostrova Re ďalej povezu. — Na železničnej stanici v La Rochelle, za dlhší čas nechali kapitána. Keď vyšol, zástup ho poznal, palicami a dáždňikami ho tlkol vykrikujúc: „Dolu so zradcom!“ Policia len, ťažko môhla obrániť Dreyfussa, potom ho posadili do voza, ktorého okna hneď zakryli a vedli ho do prístavu.

Zahynul v búrke. Cestovateľom, ktorí po mori cestujú, to práve není tak neznáma vec, že vlny morské, keď je búrka s takou silou sa rútiť na palubu lode, že odtiaľ všetko, čo není silou pribité alebo uviazané, zmetajú. Pri takýchto príležitostiach už mnohí neopaterní cestovateľi útratilí život. Takéto smutná smrť zastihla i grófa Joachima Ziethen — Schwerina, syna to jednej poprednej berlínskej rodiny. Ten mladý gróf po tieto dni sadol na lod v Marseilli, aby zo zdravotných príčin cestoval do Ajaccia. Už skoro prišli do prístavu, keď bezprostredne pred ajacciovskými brehmi zrazu povstala búrka a zachytila loď. Keď búrlivé vlny sa uhladili, toho nešťastlivého grófa už nebolo nikde. Tie vlny s neodolateľnou silou sa rútiace smetly ho spaluby lode.

— **Zmrznutí muzikanti.** Smutný koniec vzali onehdy v Skalici dvaja muzikanti, Martin Kuharič a Štefan Snupek. Ako sa odtiaľ píše v tak zvanej Wallachovej krčme bol ples a muzikanti okolo rana vo velikej metelici dali sa na cestu, aby zárobek domov nesli svojej rodine do susednej obci do Mokryhohája. Zábavníci ich zdržovali, ale oni nechceli ostať, so žárťom sa pohli na cestu, ale ani jeden neprišol domov. Kuharič na druhý deň na poludňá našli skalicki furmani na hradskej zmrznutého. Snupeka darmo hladali tri dni. Konečne 19-ho januára keď teplejšie počasie roztopilo zámety vedľa cesty, z pod jedného zámety vykukala i mrtvola Snupekova. Útrpnosť naproti pozostalým rodinám tých dvoch nešťastlivých muzikantov je všebečná.

— **Jeden slúžny a dvadsať vlkov.** Strašlivý prípad udal sa po tieto dni najsmelšiemu jágrovu biharskej stolice belényeškému slúžnemu Jurajovi Bige. Vyšiel si na postriežku na vlkov medzi vrchy, keď odrazu spozoroval, že celý krádel vlkov hrnie sa k nemu vycierajúc zuby. Pán slúžny vidiac, že vlkov zaplašit nie je v stave, vykriabál sa chytro na jeden strom. Na nešťastie zabudol si pušku na zemi, a tak

iba volaním o pomoc vedel na seba obrátiť pozornosť druhých polovníkov. Pomoc i prišla v osobe tamjšieho notára a jedného honca, ktorí streliac medzi vlkov jedného zastrelili, ostatné ušli. Vlka odrali a dali vypchať a pána slúžneho vydrvila zimnica.

— **Peňazi ako smeti** nachádza sa práve teraz v budove Viedenskej banky v Panskej ulici, ovšem nie v Budapešti ale vo Viedni. Banka má pohromade za 20 millionov tisícok, stovák a desiatok, ktoré dlho byly v obehu a na tejto svojej púti už veľmi byly „sostarly“. Tieto papierové peniaze nevydajú sa už viac do obehu, ale budú spálené. Spálenie vykoná sa v peci k tomu účelu nariadenej. Bankovky po balíčkoch vložia sa do železných košíkov, tiež k tomu účelu zvláštne zhotovených a každý jednotlivý košík vsunutý do pece bude tak dlho otáčaný nad ohňom, až sa milliony premenia v popol.

— **Cholera na východe.** Z Carihradu telegrafujú, že sa cholera v okrese dearbekerskom ustavične rozmáha. Dňa 15. januára v dedine Touk zomrelo dvadsať osôb na cholere.

— **Zajímavá svatba.** O zriedkavej svatbe píšú zo Szombathelyu. V pinkaföskom r. kath. chráme dostavil sa jeden pár, aby si večnú vernosť prisahali pred oltárom. Mladoženich je ešte len 22 ročný ale jeho mladý vek veľmi prevažuje mladucha, ktorá toho leta 68. raz sa bude kochať v krásach jarnej prírody. Najkrajšie v záležitosti je to, že 22ročný mladoženich sotva vyriekol. »Tak mi Boh pomáhaj!« v tom okamihu stal sa viacnásobným otcom a starým otcom, pretože zaľúbená mladucha má toho času mnoho detí a ešte viacej vnukov.

— **Predal dcéru a manželku.** Z Velkej Kikindy píšú: Pred policajného kapitána prišla jedna hodná cigánska nevesta s tou ponosou, že ju otec už dva razy predal za peniaze. Prvý raz ju za 15 zl. prinútil ísť za manželku k jednému starému »kupcovi« koní do Mokrinu, ale keď prišiel jeden mladší, ešte väčší »kupec s koňmi« a sľúbil starému cigánovi, jej otcovi, 20 zl. za ňu, teda jej otec odišiel do Mokrinu, ukradol ju od jej muža a predal mladšiemu kupcovi. Mokrinského zlodeja koní si potom naklonil tým, že mu svoju manželku predal za päť zlatých.

— **Ruský knieža a uhorski cigáni.** Istý Jablonovský, ruský knieža po tieto dni prišiel do Pátikostolov len preto, aby vyhľadal primistu cigánskej hudby, ktorý už bol svojho času vyhral od kniežata 30—40,000 zl. v jednom kúpeľnom meste, a pojal ho s dvoma-troma hudobníkmi do Canessu, kde bude knieža dlhší čas tráviť.

— **Mrtvého zapečadili.** V Prešporku sa prihodil následovný čudný príbeh: Karol Sebastiány od dvoch rokov býval v Kristininej ulici. V nedeľu umrel a len vo stredu prišlo na um mrtvý pád hore berúcemu výboru, že by opusteného človeka mali aj dať pochovať. Hospodina jeho oznámila síce vrchnosti, že umrel; vrchnosť prišla, vyhlasila ho za mrtvého, a všetko zapečadila. Keď ale už tri dni ten mrtvý sedel v lenoške, zas jeho gazdina išla sa opýtať, či ho dajú pochovať alebo nie; až potom ím prišlo na um, že starého pána ešte nepochovali, ale len zapečadili. Ovšem to musia byť pekné poriadky v Prešporku!

— **Nešťastie v Novom Sade.** V Novom Sade — ako sa odtiaľ píše — v pivnici kupca Dušana Arnovleviča vybuchol benzin. 22-ho januára predpoludním jedon nádenník, keď upratoval, zrazil jedon krčah naplnený s benzinom a na nešťastie práve tade išol jedon druhý nádenník s horiacou svечou. Prv nežli by bolo

možno bývalo ho upozorniť, benzín sa zažal a vybuchol. Tak veľmi vybuchol, že sklepenie pivnice prerazil a dva sklepy nad ňou zničil, rozbil všetky okná susedných domov. Obyvatelia s hrôzou povybehali z domov, mysliac si, že je to zemetrasenie. Výbuch jedného sluhu a jedného nádenníka ťažko, a viacero ľudí ľahko poranil.

— **Zavraždený nábob boháč.** Podľa jedného telegramu z Rímu pred jedným týždňom mŕtvého našli ruského baróna menom Weinfurta na hradskej ku Vainelle vedúcej. Z počiatku sa nazdávali, že náhlou smrťou umrel. Ale keď ho dôkladnejšie popozerali, vysvitlo, že ten barón násilnou smrťou umrel. Barón Weinfurt zanechal majetok, ktorý viacej millionov frankov obnáša.

— **Zomrel následkom strachu.** Veľmi podivná história udala sa vo Vitališovcach, ktorá pri svojej smiešnosti skončila sa tragicky. Adam Žufa, gazda, teraz keď zloději zvykli kraďnúť slaninu, veľmi žiarlivo strážil svoje dva pôlty slaniny a šunky. Po tieto dni Žufa počul šramot na povale. Mysliac na zlodēja, vybehol do pítvora, z kade ticho šiel po starom rebríku ku otvoru povaly. Keď sa dostal hore, stojac na rebríku opatrne pozeral po povale a naslúchal. Žufa zazrel na pánte, kde visela slanina, dve svietace oči a tieto ho natolko nastrašily, že chcel zísť z rebríka dolu, keď odrazu blyštiace sa oči skokom boly pri otvore povaly a v nasledujúcom okamihu Žufa padol polomŕtvý na prostred pítvora. Mačka ušla. Žufa následkom vnútorných otrasov po dvojdňovom trápení skončil.

— **Pračka pri pohrabe rabína.** V Šuranoch (nitr. st.) zomrel 77 ročný rabín, Filip Flaut, ktorý u židov vo veľkej stál vážnosti, ako svätého života človek, lebo nikdy ani na ulicu nevyšol, len svoj talmud vždy obracal. Pohrab rabína, na ktorom veľké množstvo židov účasť bralo, odbavoval Kople Reich, hlavný rabín peštiansky. V testamente svojom nebohý ten rabín poručil, aby knihy jeho talmudistické do Jeruzalema boly poslané, a aby ho do cintorína nitrianskeho zaviezli a síce nie na koňoch, ale aby ho židia ľahali, za čo každému »zapriahnutému« 5 zl. poručil. Túto poslednú vôľu jeho nevyplnili a pochovali ho v Šuranoch. Po pohrabe rabína nasledovala pračka-ruvačka na železničnej stanici v Tót-Mederi. Vyše sto židov v I. a II. čakalke štácii začalo sa so šachterom na hlas modliť. Šachter reval, zavíjal, židia za ním, kľanali sa, vreštili, že bys svojho vlastného slova nebol počul. Štacionšef do III. klasi chcel pratať vreštiacich židov a napomínal ich, aby druhých cestovateľov, ktorí nechceli so židmi zavíjať, v pokoji nehali. Ale daromné bolo jeho napomínanie; preto 20 robotníkom rozkázal, aby mravčiacich židov povyhadzovali von. Židia sa protivili a nastala celá vojna, z ktorej nebohý rabín Flaut zaiste nemal radosti. — Židia teraz žalujú šefa a šefa židov. Hádate, kto vyhrá?

— **Anarchistická vražda.** Sensačná vražda bola spáchaná dňa 16. t. m. v Milane. A síce ku hlavnému prokurátorovi appellačného súdu hlásil sa jeden mladík, ktorý keď bol ku prokurátorovi vpustený, tohto nožom preklal. Prokurátor Celli naskutku zomrel. Vraha chytili. Hovorí sa, že vraždu spáchal z rozkazu anarchistického výboru.

— **Nešťastie na dráhe.** Stará pani Karolova Kontsekova z Dvorca v Turci vybrala sa dňa 11. t. m. na saňach do Kremnice. Pri železničnej zastávke Hrby splašili sa jej kone, práve keď vlak prichádzal. Kone preborili ohradu, vlak zachytil sane, paniu Kontsekovú vyhodilo a tak nešťastne udrela sa na sluchy

o telegrafický stlp, že na skutku zostala mŕtvá; kočišovi dodružgala železnica obe nohy a ten po krátkom čase dokonal. Koňom, nestalo sa nič.

— **Ten ministerský chlebičok.** Páni bývalí ministri neumrú od hladu. O teraz padnutých „velikášoch“ ide chýr, že Wekerle stane sa predsedom istej banky, Hieronymi predsedom uh. dunajskej paroloďnej spoločnosti a Szilágyi predsedom snemovne. Krome týchto masných úradov budú mať bývalí páni ministri ešte i masnú pensiu a síce:

Alexander Wekerle	8000 zl.
Gr. Julius Andrassy	4000 „
Adalbert Lukács	5000 „
Barón Lorand Eötvös	8000 „
Karol Hieronymi	8000 „
Dezider Szilágyi	12000 „
August Pulszky tajomník	4000 „
	45000 zl.

Teda tým pánom, čo civilný sobáš a nové, drahé matriky nám na krky zavesili, ročíte bude platiť krajina z našich mozoľov 45,000 zl. Toto je tá naša svobodomýseľnosť. Onedlho len na samých ministrov budeme porcie platiť a my budeme svobodno hladovať.

— **Odsúdený pán barón Popper.** Pán barón Armin Popper, náboženstva židovského, odsúdený je — ako Hazánk 19. jan. píše — na 300 zl. pokuty, pokiaľ bývalého právneho radcu svojho, dra Fiala Hermana na cti urazil.

Z Detvy nám píšu zo dňa 15. t. m. S príčiny posavad neznámej vbehlo do nášho mestečka päť kusov sŕn, ktoré náhodou tým smerom utekaly, kde jedna zapustená, zväčša už zašudená, trním a inšou raždinou zakrytá studňa sa nachodí. Z oboch strán studne boli chlapi, a tak srnám inšie nepozostávalo, ako cez trninu utekať, ktorá ale pod srnami sa prerútila a tak 4 kusy padly na dno studne. Ponevač v studni vody niet, a naraz spolu s raždinou na dno padly, zvery sa nepobily a tak, keď ich pomocou dlhého rebra vytiahli, tam prišly ferster Kissovského panstva Richard Tauber ich k najbližšej hore odniesť dal a tam na slobodu prepustil, žeby pozdejšie keď väčšie narastú, poľovačku o 4 kusy tejto diviny rozmnožili.

— **Šatnica nemeckého cisára.** Nemecký cisár Vilhelm II. veľkú pozornosť obracia na svoje šaty. Nemecký cisár má krásne zariadenú šatnicu bohate preplnenú rozličnými uniformami a inými šatami, ktoré sú sverené starosti trom úradníkom. Námornícke rovnosaty, ktoré cisár veľmi obľubuje, sú podzorom jedného bývalého namorného dôstojníka. Prv než cisár odcestuje, dostanú úradníci dozor nad šatnicou vedúci spravne vyplnený soznam šiat, ktoré si cisár vezme na cestu.

— **Zase nová puška?** »Armeebblatt« píše v svojom najnovšom čísle o pokusoch prevedených v odbornom výbore vojenskom s novou päťmillimetrovou opätovnou puškou, ktoré maly vraj taký výsledok, že vojenské kruhy rozhodly sa za upotrebnie tej pušky pri vojsku. Toto rozhodnutie hatia ale peňažné ťažkosti a teraz môže byť len o tom reč, že nová zbroj je najlepšou zbraňou budúcnosti. Puška predstihuje dosavadné v tom, že možno s ňou strieľať na tisíc rokov bez toho, aby vojak musel napraviť čočku ku cieleniu. Gule vystrelené z pušky vyvinú najväčšiu rýchlosť a z diaľky 850 metrov dľa dosavadných pokusov prerazia 85 centimetrov hrubú dasku z tvrdého dreva. Ponevač sú náboje od dosavadných menšie, výhodný je nový vŕšiaci nástroj i v tom, že vojak bez obťaženia môže viac nábojov nosiť sebou ako dosavad.

DOPIS.

V Prešporoku dňa 10. januára.

Vysoko ctený pán Redaktor!

Ešte len pred pätnástimi dvadsiatimi rokmi hlavným heslom v Uhorsku bolo podpomáhať priemysel, tak že v celej krajine nastal pohyb a dovoľával sa o fabriky, jakožto záruku budúceho nášho rozkvetu. A teraz sotvy minulo pätnásť rokov, už sa vyhánajú fabriky z krajiny von do susedných krajov. Tak ďaleko to dovedly tie naše prepiate vysoké, už i fabrikám nesnesiteľné dane.

Zdejší Ďuro Rothova fabrika na strelné nábitky prestať byť v Uhorsku pre nesnesiteľné dane a presídli sa buďto do Rakús buďto na Moravu. Lebo fabrika táto platila z počiatku 3000 zl. dane, ale to p. Wekerlovi nebolo dosť, preto už roku 1890. nasúdil jej dane 5000 zl., a pretože Ďuro Roth i týchto 5000 zl. predsa len platil, tu mu zrazu r. 1893. povýšili daň temer na trojnásobnú výšku, požadujúc od neho 14.000 zl. ročite, — čo so všetkými prirážkami, ktorých je u nás na dostač, obnáša 30.000 zl. poplatku od jednej jedinej fabriky. Proti tejto, pre svoju výšku nesnesiteľnej dani zadal Roth prosbu u finančnej direktcie, ale tú prosbu odmrštila; išiel teda s prosbou stupnovite hore až ku samému pánu finančnému ministrovi, ale i on prosbu odvrhol. Teraz Ďuro Roth rozhodol sa na tom, že svoju fabriku v Uhorsku zatvorí, a presťahuje sa do Rakús alebo na Moravu.

Nedá sa ani zďaleka myslieť, žeby Ďuro Roth v tejto preňho až veľmi škodnej veci jednal voslep: veď svoje fabričné budoviská bude musieť odmrštniť s veľkou škodou, a stavať na inom mieste nové za drahý peniaz. A keď on predsa je presvedčený, že v Rakúsku bude môcť pre dane obstáť: tak je toto jeho rozhodnutie najlepším dôkazom, že rakúske dane nie sú tak ohromné, ako sú naše. A pri tom rakúsko na spoločné záležitosti, ku ktorým i vojsko náleží, musí platiť 68%, kdežto my platíme len 32%, teda ani len pól toľko, čo rakúsko platiť musí, a čo už pri samom vojsku robí ohromný rozdiel. A pri tom všetkom Rakúsku predsa i miernejšie dane dostačujú. Jaký to rozdiel v šafarení s daňovými poplatkami!

Keď však robotníctvo Rothovej fabriky doznalo sa o tomto rozhodnutí svôjho pána, zmocnil sa ho všeobecný ľak a strach. Veď v Rothovej fabrike až do tisíc robotníkov a robotníček malo svoju výživu. Čo z týchto tisíc ľudí bude teraz, keď svoju výživu utratia, o to sa starať nemá tuším pán minister finansov dost citlivého srdca. On požaduje len dane.

Ale keď naše dane už i fabrikám sú nesnesiteľné, ktoré predsa môžu svoje peniaze i trikrát štyrikrát obrátiť do roka, čo teprv povieme o gazdovskom ľudu, ktorému sa rodí do roka len raz, ani sa mu nerodí každého roku rovnako, a on predsa musí svoju daň i z chatrnejšej úrody rovnako platiť. Preto ani nie div, že gazdovský náš ľud z roka na rok upadá, hynie a pustne.

A tento jeho úpadok je teraz už tak všeobecne zrejмый, že pred mesiacom už i na sneme pojednávalo sa o ňom. Na ministerstvo Wekerlove sypaly sa trpké výčitky protivládnych vyslancov, že sa o gazdovský ľud nestará, k jeho prospechu len veľmi málo robí, tak

že obzvlášte menší gazdovia už ani len vyžijú nevládu. Nektori vyslanci vinu na tomto úpadku menších gazdov a remeseľníkov pripisovali zrovna našim daňovým poriadkom, ktoré našemu veku a terajším okolnostiam nijako nezodpovedajú. — A tieto trpké výčitky proti ministerstvu Wekerlovmu rozšírili viacerí rečníci proti všetkým dosavadným uhorským ministerstvám, a jeden z nich počtami dokázal, že roku 1867. keď sa uhorské ministerstvo založilo, bolo intabulovaného dlhu na uhorské gazdovstvá 126 millionov, kdežto teraz takéhto intabulovaného dlhu je už vyše 900 millionov, tak že za času uhorských ministerstiev zadĺženie uhorského poľného gazdovstva postúpilo o viac nežli sedemnasobnú výšku. A pretože pri poľnom hospodárstve nikto nerobí dlhy naschvál, lež teda keď musí: vysvitá z týchto počtov, ak ohromne zväčšil sa úpadok nášho poľného hospodárstva počas našich uhorských ministerstiev oproti tomu, ak bol predtým. A pri takomto ohromnom zadĺžení nie je divu, keď — podľa reči vyslanca Hortoványiho — vyslovil sa jeden uhorský hospodár nasledovne: „Pane, mne vyjieda z myse sporiteľnica rovne tak, ako krajina, ako i obec vždy hlbej, tak že mne a mojej rodine, čo by som akokoľvek pracoval, pozostáva len prázdna mysa a hlad.“ A vyslanec Bornemissza zpomenuť, že „keď už ponosy dolnozemského gazdu spravodlivými byť vidíme, čo má teprv povedať horný vidiek, ktorý je najchudobnejším krajom našej krajiny?“ Ovšem že na dolnej zemi platí ošenie až do desať zrn, kdežto na najväčšej čiasti horo-uhorska takejto úrody niet.

A prečo tie naše dane tak nepomerne vysokými byť musia, to rozložil vyslanec Hortoványi, vysloviac sa nasledovne: »Hovorí, že sa tá kedysi tak mocná sredno-majetnícka trieda (rozumej zemanských pánov) pomínula. Lež to hovoria len štatistické počty a pozemné knihy, — a toto tvrdenie nestojí: táto trieda je tu i dnes s tým rozdielom, že sa jej síce pomínuly jej majetky, ale gárda sama žije, a práve vaše slobodomyselne poriadky postaraly sa o to, aby ona v tých tisícorakých na jej výhodu pozakladaných úradoch našla svoju dennú výživu.« To je hľa docela jasná reč. Tieto tisícoraké novo-založené úrady musí platiť krajinská kassa, a to slušne platiť, — preto potrebuje táto krajinská kassa veľa peňazí. A pretože táto krajinská kassa svoje príjmy ponajväčšmi len zdaní bere: preto musia byť potom naše dane veľké. Otázka ide tu len o to, že keď túto kedysi tak zámožnú a pritom predsa upadlú triedu musí teraz úradami vydržiavať ten oveľa menej zámožný ľud, či on to dlho vydrží? Veď veru i dane majú konečne svoje medze, ktoré keby sa raz prekročily: tenkrát nezastaví nikto viac konečný úpadok kresťanského krajinského ľudu. Preto i viacerí rečníci pri snemovnom pojednávaní naliehali na to, že ministerstvu nesmie byť nijako ľahostajným, či pozemky v tejto krajine bude si môcť ešte dajako zachovať národ kresťanský, alebo či ony prejdú do nekresťanských rúk!

Pravda je ovšem, že proti týmto trpkým výčitkám vládni vyslanci zastávali ministerstvo, ale proti takýmto kriklavým dôvodom, aké už tu hore spomenuté byly, musí byť každé zastávanie nedostatočne slabým. Oni však zastávali ministerstvo už preto, že museli zastávať i seba samých. Veď pri každoročnom krajinskom rozpočte oni to boli, čo ministerstvu povoľovali všetko. A v tomto rozpočte býva udané i to, koľko daní úfa ministerstvo sohnáť, tak že z porovnania ku predošlým rokom mohli vládni vyslanci patrne vidieť, že dane vždycky rastú, — a predsa povolali všetko. A kde —

že boli tenkrát hornoviediecki vyslanci, keď sa takto dane povyšovali? Oni boli na vládnej strane, a tak i oni povoľovali všetko. A keď už i Bornemissza zalomil rukama, že ako vládze ten chudobný hornouhorský kraj toľké dane znášať, nezbadal som veru žeby takto z trenčianskych, oravských, alebo liptovských vyslancov bol sa dajako zastal za svoj ubiedený ľud, ktorý ho do snemu vyvolil. Naopak títo hornouhorskí vyslanci hlasovali aj na to civilné párenie, ktoré bude nové úrady požadovať, a tieto úrady budú sa museť zase len z krajinskej kassy platiť za to, čo doteraz kňazstvo odbavovalo bez platu. A títo nové veľké výdavky budú sa museť sohnaf z daní, a preto dane, ktorých ešte podľa tohoto múdreho úsudku našich vyslancov nemáme dosť, budú sa museť znovu len zas povýšiť. — Ba čoho sa my ešte dožijeme, — jestliže si našich dosavadných vyslancov ešte i na ďalej voliť budeme?!

HOSPODÁRSTVO

(Pokračovanie z čísla 3.)

Z hôr našich sňahová a príválna voda odnáša drahocennú prst, listie; no nikomu, ani vlastenskej vláde (čože by sa tá starala o ubohú Slovač!) nenapadne porobiť poriadky, aby sa náplav prichytil, a nedal sa odnášať vodám do čierneho mora. — Rieky naše dravé vyvrhnú na plytké brehy ohromné neraz množstvo drobulinkého piesku s hlenom — náplavom — smiešaného, ale nenapadne nikomu, aby odvezený bol prv, než ho najbližšia uchváti povodeň. Po skotniach, čiže výhonoch skotu — rožnej lichvy — narobí sa behom leta pár fúr cenneho blata s výkalmi lichvy pomiešaného; ale odviezť ho na role, na to nepomýšľa žiaden; cestu takú očistujú privaly, búrky, ktoré do potokov vzácnu čiernu vodu odvádzajú, ktorá by však roliam vycecaným dobrú službu vykonala. V jesen, na jar nemožno sucho prejsť niektorou našou obcou; v lete celé oblaky prachu preháňajú sa po návsiah, a tie prachy veru nenapomáhajú odstránenie nebezpečnej trachomy; a prach tento, a to blato nikto nevyváža na role, čím by sa dvoje docielilo: očistenie obce a súrodnie poľa. Keď idem do blízkej Žiliny, kathať musím v duchu milých — zo sna netečnosti náboženskej toho roku sa prebudivších a príkladným nadšením za sv. náboženstvo sa vyznačujúcich — súrodov mojích, že tak pohrdajú rumoviskom na ztrate miesta vyvážajúc ho, kdežto by ono na mokrych »Hlinách« pekny úžitok priniesť môhlo.

Zkúmané oko i tam najde vzácne hnojivo, kde o tom nevedomci ani len tušenia nemajú. Blahej pamäti Josef Klemens (ktorý zo sedlárskeho tovariša len materínskou slovenskou rečou mlúviaceho stal sa akademickým maliarom, ktorého obrazy okrášľujú mnohé kostoly) jako učbár kreslenia v Bánskej Bystrici zaoberal sa skúmaním zeme; robieval tým cieľom do súdenných lesov a hôr časté výlety; raz prišiel k jednej jaskyni i prekutával ju, a hľa! našiel v nej poklad — nedopierčince; bolo ích tam za viac vozov, ktoré vyvážal na farské role Radvanské umný hospodár farár-dekan Franko Šujanský. — Z povala kostola Papradňanského sobral Janko Horecky dekan-farár Jesenický mnoho vriec tohoto prevzácneho trusu, pravím pre-

vzácneho, bo na hrade ním pohnojenej, bol som ho totižto jednu bedničku od vyšej chváleného milého brata Fr. Š. dostal — mal som výtečné cukrové dyne, z ktorých jedna vážila sedem kilo.

Jako tieto príklady svedčia, sú ver' tu i tam skryté poklady, len že ích nehľadáme, nemajúc mnohí o ních ani len tušenia. Keď som ten nedopierový trus spomenul, prosím vás ct. Spoluroľníkov, aby ste boli ochrancami nedopierov, ktorí sú nám hospodárom veľmi užitoční i tým, že nočný hmyz požierajú.

Nikomu, ktorý život roľníkov zná z vlastnej zkusenosti, nenapadne na um, žeby držal výpary maštalné, nocovanie v maštaliach za nezdravé; každý uznať musí, že hnoj je užitočný, a že bez neho — výjmc panenskej pôdy a každoročne zaplavované vidieky ku pr. dolného Eýpta — hospodáriť, chlebonosné zrno dorábať nemožno. Číňania vymreli by hladom, keďby nehnojili preusilovne role svoje, ponevác náramne sú rozmnožení a husto preplneno obývajú zem svoju. (Sú v Číne prepočetné rodiny, ktoré nemôžu hovoriť, že sú na zemi, bo stale bydlia na vode. Na riekach veľkých, na jazerách rozsiahlych osadily sa mnohé rodiny tak, že si do vedna sbily pte, na ne nanosily zeme, postavily príbytky a tak potom rybárstvom a zahradníctvom sa živia.) Zadivíte sa včul ct. Spoluroľníci, keď zdánlivo si protirečiem, keď hovorím, že v maštaliach nocujúci sú zdraví, včul ale, že hnoj môže spôsobiť mor, alebo aspoň naplašit ľudí k úteku. O Budapešti rozpráva sa že v horúcej dobe leta panuje tam veľký smrad; majetní ľudia utekajú na vonkov, do dedín, do lesnatých krajov. Z Londýna, z Paríža rozutekať by sa boli museli ľudia, keďby neboli mali starosť o svojačince. V oboch tých mestách vypúšťali predtým podzemnými stokmi (jako v našom hlavnom meste a inde tiež) do riek výkaly ľudské. Ponevác Londýn má blízko štyr millionov obyvateľov, môžete si mysleť, koľká to bola zpústa tých výkalov, čo do rieky Temže sa valila. Od mora po tejto rieke temer nebolo už možno do mesta do mesta dostať sa morským lodiam — pre smrad; všetky ryby vydochly v otrávenej vode. (Dovolím si tu svoje presvedčenie vysloviť, že zákaz močenia lenu v tekúcich vodách, — jaký zákaz obsažený je v novom poľnom zákone krajinskom, — zakladá sa mýlnej domienke, žeby sa ryby od toho močenia lenu otravovaly; vyše štyrcať ročné rybárenie na uďicu v rieke »Rajčanke,« v ktorej od nepamäti sveta močievaly sa leny, potvrdzuje presvedčenie moje.)

Čo som pravil o Londýne, to platí aj o Paríži. Pomýšľať teda bolo treba z jednej strany na odstránenie nesmiernej škody, ktorá diala sa tratením vo vodách millionového pokladu, a na nahradzovanie vyčerpanej plodnej sily zeme; z druhej strany na zachovanie zdravia millionov ľudí; a tak stalo sa pričinením špekulatívnych učastinárov, že popod ohromné tie mestá vybudovaly sa za mnohé milliony murované stoky — kanále —, ktorými všetka nečistota do jedného ústredného, ohromného podzemného priplavu steká, a ním odteká ďaleko niže mesta do podzemných náramne veľkých nádržíek, kde sa močovka od tuhého lajna odlučuje. Z tuhých výkalov dorába sa múčka výborne hnojivá, z moču ale kostíková (fosforečná) kyselina, najcennejšia to hnojovina.

(Dokončenie budúce.)

Francúzsko.

Paris 17. januára 1895.

Jako sme už boli spomenuli v predošlom čísle nášeho časopisu predseda francúzskej republiky zažakoval zo svojho úradu. Celé Francúzsko nad touto udalosťou utrnulo; cudzozemsko sa ale zadivilo; každý hádal, že jaké príčiny mohli pohnúť Kazimíra Periera k tomuto kroku. Včul už počína sa vyjasňovať dejepis tohoto zažakovania. Vnútorne rodinné záležitosti, ktoré Perier chcel v tajnosti držať, vyšly na svetlo, a ktoré Periera veľmi mrzely. Keď v snemovni pojednávali o pensii, ktorú chceli určiť vdove zomrelého francúzskeho snemovného predsedu po chodoch snemovne staly sa urážlivé výjavy stranivá Periera, o ktorých sa Perier dozvedel, a toto bolo hlavnou príčinou, že zažakoval z predsedníctva.

Hneď, jaknáhle Kazimír Perier zažakoval, sišol sa vo Varsaille snem, aby nového predsedu vyvolil. Bolo viacej kandidátov na predsedníctvo: Brisson, Waldeck-Rousseau, Dupuy a Felix Faure. Pri druhom hlasovaní Felix Faure (vyslov Fór) dostal 429 hlasov, Brisson 360. Podľa toho Felix Faure je vyvolený za predsedu francúzskej republiky.

Felix Faure, nový francúzsky predseda, posávaď bol námorským ministrom, pochádza z chudobnej rybárskej rodiny. Neskoršie jeho otec zaoberal sa sprédajom náradia, a u otca vyučil sa dorábať náradie, neskoršie sa mu toto zunovalo, a vyučil sa garbiarstvo. Jeho otec mal sklad a fabriku náradia v Beauvaisi (Bovei). Svojho syna dal do kupeckej školy a potom poslal ho i do Anglicka sa učiť. V Ambroise, kde sa vyučil garbiarstvo, oboznal sa s vnučkou tamejšieho mešťanostu, a keď mal 23 rokov vzal si hu za ženu. Po svatbe išol do námorného mesta menom Havre, tu založil obchod na koloniálny tovar. V kupeckých kruhoch v Havre rýchlo stal sa známym ten mladý kupec pre svoju rozumnosť, usilovnosť a počestnosť, jeho obchod a vážnosť porád rástla na toľko, že nezadlho mal svoje vlastné lode na mori. Verejný život započal ako mestský a kupecký radca a aby nedostatok svojích znalosti vynahradil, ačkoľvek už mal prednejší stav, každý večer chodil usilovne na robotnícky učobný beh. Po čas nemeckej vojny z počiatku bol kapitánom havrejských dobrovoľníkov, neskôr Gambetta ho poveril, aby išol do Anglicka kupovať Remingtonové flinty pre národnú ochranu.

Felix Faure včul má 54 rokov, a je kalvin; častejšie sa vyslovil, že sa do náboženských otázok sa nemieša. Faure ako i Carnot, v čas

ostáva a je veľmi usilovný. Svojou usilovnosťou v obchode veľké bohatstvo si nadobudnul. I včul ešte ma v Havre obchod, ktorý mu každoročne donáša 125000 frankov.

Všetci mierni francúzski republikani v tom sa usozumeli, že včul je zapotreby takého predsedu, ktorý je energičný a nelaka sa ani boja ani ťažkosti a ponevác toto mysleli dosiahnuť vo Felixovi Faure, preto ho aj vyvolili. Či ale Faure bude mať toľkej duševnej sily, aby sa oproti postavil týmto nebezpečenstvám, a nezutekal hneď pri prvom proti nemu namierenom nápade, ako to Kazimír Perier bol ľahkomyselne učinil? Či bude mať toľko ducha, aby hodnosť svojho postavenia, a záujmy krajinské zachránil a zachoval? To však neskoršie sa dokáže. Sotva že bol vyvolený; už revolucionárska zgerba na neho rôzne posmešné verše, pesničky poskladala, rozličné priezviská mu dala, tak že po ulicách Parizu verejne sa tie pesničky o novom predsedovi spievajú. Zaiste veľké zásluhy by si Faure o svoju vlasť vyrobil, keď by sa mu podarilo, poriadok zaviesť, zvláštne záhubu a pokazenosť zvláštne z politických kruhov vypudíť. Lebo vo Francúzsku všetky triedy sú pokazené, celá spoločnosť ľudská je podrytá.

Rozmary a žarty.

Neprijemný počet.

Staršia slečna: »Keď by som bola chcela, môhla som sa už päťdesiatkrát vydať!«

Kapitán: »Tedy ste vy tak rečeno každý rok musela dostať jedon návrh!«

Velkolepé.

1. Maliar: »A ver mi, môj najnovejší obraz bol tak pravdivý, že ľudia na ňom zdali sa pohybovať!«

2. Maliar: »To je z hola nič, já som ti vymaľoval jedno more, tak že samovraždelníci probovali sa v ňom utopiť!«

Výhovorka.

Barón prišol domov z cesty a našol svojho sluhu trochu podnapitého rekne mu: »Čo je to, Ján, úfam že si neni opitý?«

Ján: Oh pán Barón, len od radosti som trochu opitý!«

Mladoženich sa prechádza v háji so svojou zasňubenicou a naraz povie:

»Predsa na svete je najlepší božsk!«

Vandrovný (ktorý ho nenadále očul):

»Ten sprosták zaiste nikdy nejedol čerstvené jačernice!«

LISTÁREŇ.

Na také listy, ku ktorým nenie pripojená poštová marka, osobytým listom neodpovedáme, odpovie sa len v listárni.

Naše noviny „Kreštan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatríť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreštana.“

Prosíme tých ct. predplatiteľov, ktorým predplatok koncom decembra sa minul, aby čím skorej predplatok obnoviť ráčili.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Kis-Karam. My noviny riadne posílame, chyba jedine je na pošte.

Német-Lipese. Na toľko sme obťaženi prácou, že na krátky čas prosíme o trpezlivosť. I dotiaľ na meno Veleb. napíšeme ten oý exemplár.

Nagy-Körvisty. F. J. Peniaze sme dostali. Ale list, kde boli mená predplatiteľov sa ztratil. Prosíme znova ich poslať. Noviny ale pôjdu.

Nagy-Surány. R. K. Všetkým predplatiteľom riadne sme poslali noviny. Snáď cudzé ruky sa tu miešajú.

Bilka-Humenez. E. J. Išol list.

Radimov. M. J. Peniaze sme dostali; noviny idú.

Holič. B. J. Všetko je v poriadku.

Szöllös. F. T. S novinami v ten istý čas išol i list.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na correspondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

VYOBRAZENIE

Nový minister finansov narodil sa 24-ho oktobra roku 1850. v Zalatne, v Sedmohradsku, kde jeho otec bol značným majiteľom bán. Keď dokončil školy išol na dlhšiu cestu do cudzozemska, aby sa ešte zdokonaľil. Keď sa domov vrátil vymenovali ho za profesora na právnu akadémiu do Rábu; ale poneváž jeho otec nezadlho zomrel, zadakoval zo svojho úradu a vrátil sa na svoje rodisko, vezmúc do ruky vodcovstvo bán. Jako takého vyyolili za ablegáta

v magyarigenskom okrese. Jako ablegát vzal učinnivú účasť na poradách. Zvláštne pri utvorení zákona o lesníctve a účtovníctve vinyoval svoju silu a vedu. Roku 1887. stal sa finančným radcom v ministerstve. Pre nemoc však nezadlho zadakoval z úradu. Zas abrúdbáňanský okres ho vyyolil za vyslanca, a tak zas prišol na povrch. Pri poslednej premene vlády Dezider Bánffy vyyolil si ho za nástupcu Wekerleho, a kráľ ho i prijal.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.65—6.95 zl. Raž 5.40—5.50 zl. Jačmeň: na kraj 5.60—6.00 zl. do pálenic 6.25—6.80 zl. na várku 7.15—8.15. Oves: 5.90—6.30. Kukurica: 6.90—7.00. Proso: 6.20—6.80. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.00—12.00. Kopnopné semeno: 9.40—9.50.

3. Strova: Veľká biela řizufa 8.50—9.00; tmavá 7.25—7.50 okruhlá: 8.50—9.00, drobná 9.75— tarkavá 7.00—7.25. Šošovica 9—15. Hrach 7.00—12.00. Čistá 13.50—. 20— zl.

4. Kupecké zelínové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.10—2.20. Cibufa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.90—4.40. Lesné a horné seno 4.00—4.60. Slama. Na postielanie: 1.40—1.60. Žup 1.70—1.80.

6. Siatie: Červená ďatelina 63—68. Lucerna 42—50 zl. Jarní ladník 6 $\frac{1}{2}$ —7 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 273 hospodárskych volov; 178 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborená pára volov do jarma do 224 zl. Dojné kravy: za jedon kus 65—135 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 250 kusov oviec. Ceny: 12—18 zl. za páru, a 18—23 kr. za živý kilo. Sviný trh: za kilogramm 44 $\frac{1}{2}$ —45. V salašoch 24.417 kusov bolo umiestneno.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajca 25—30. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 41.50—42., udená 48—50 zl.

MATEJ UDVARY

hodinár a šperkovník

V BUDAPEŠTI, KEREPESI-UT 57. sz.

popri kaviarni Munkácsy.

Pravé genfské hodiny, zlaté a strieborné šperky, ďalekohledy a sklad technických nástrojov. 7—10

NAPRAVENIA NÁLEŽITE A S POISTENÍM SA VYKONÁVAJÚ.

Obrazkové soznamy ceny zdarma.

Odkiaľ si máme obstaráť lurdské
a iné sochy, jaskyňu, krížiky, sväté
hroby, krížové cesty at.d.

od výborného sochára

Jozefa Runggaldiera

Sv. Ulrich-Gróden

(v Tirolsku)

Ponevác ten sochár slovensky nevie, prosia sa všetci tí,
ktorí chcú po slovensky dopisovať, aby sa obrátili

na Gustava Štampfl

v Budapešti, VIII. Német-utca
6. szám.

Lurdská voda

v pôvodných jedoliterových sklenicách s
obalením a bezplatku 2 zl. 10 kr.

Pod nápisom

„Lurdske podivne zahojenia“

s mnohými pôvodnými obrázkami ozdo-
bené dielo v krásnej plátenej väzbe 33
harkové za 2 zl. Toto dielo v ktorom sa
vyprávajú v Lurde na tom svetočyrnom
milostivom mieste od roku 1858 sa pri-
hodivše podivnejšie uzdravenia, podľa dô-
kladného oznamu očítých svedkov, na
základe pôvodných správ zrovna z milo-
stivého miesta vzatých, čo najvrúcnejšie
odporúčame. Môže sa obstaráť u hore
spomenutého

GUSTÁVA ŠTAMPFL

V BUDAPEŠTI

VIII. Német-utca 6. sz.

Ohlasy pre naše noviny výlučne prijíma vydavateľstvo „Magyar Néplap“ v (Budapešť, I ker.
Döbrentey ulica číslo 18.)

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cir-
kevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú
a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis** 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.
Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek narídenie, cirkevné, obecné a
súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva
a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov
a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej,
ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im
vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa
budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým
honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí
si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.